

ЖУРАВЕЛЬ ЦИБАТИЙ

— i —

СИНИЩЯ-ВДОВИЦЯ.

(Народні байки).

Упорядкував В. ЮНОША.

Українське Видавництво

в Січеславі.

-
- 5. Мамин-Сібіряк. Поганий день Василя Івановича
Вид. III. 1919.
 - 33. Т. Шевченко. Кобзарь. (Друкується).
 - 34. Д. Мамин-Сібіряк. Старий Горобець. 1919.
 - 38. В. Корніенко. Запорожський клад. 1919.
 - 39. Д. Мамин-Сібіряк. Пригоди статечної миші. Вид I
 - 40. А. Кащенко. Оповідання про Славне Військо Не-
зве Запорожське. Вид. III. 1919.
 - 42. А. Кащенко. Борці за правду. 1919.
 - 43. А. Кащенко. У запалі боротьби. 1919.
 - 44. А. Кащенко. Кость Гордієнко Головко. Вид. IV
 - 45. А. Кащенко. Під Корсунем. Вид. IV. 1919.
 - 46. А. Кащенко. Над Кодацьким порогом. 1919.
 - 47. А. Кащенко. На руинах Січі. 1919.
 - 48. А. Кащенко. З Дніпра на Дунай. 1919.
 - 49. А. Кащенко. Зруйноване гніздо. Вид. III. 1919.
 - 50. А. Кащенко. Запорожська слава. 1919.
 - 51. А. Кащенко. Славні побратими. 1919.
 - 52. А. Кащенко. Дніпрові пороги. 1919.
 - 53. Д. Ярош. Збірник творів. 1919.
 - 54. Уїда. Казки. Переклад з англійської. 1919.
 - 55. Д. Мамин-Сібіряк. Моя хата скраю. 1919.
 - 56. Сірко. Народня казка. З малюнками. 1919.
 - 57. Малюйте, діти! Книжка II. 1919.
 - 58. В. Степовий. Іван Котляревський. 1919.
 - 59. Січ. Літературно-педагогичний збірник. Кн I. 1919.
 - 60. В. Кошик. Букварь для глухонімих дітей. (Друк.).
 - 61. Сельма Лагерлеф. Мати. Казка. 1919.
 - 62. Січ. Літературний збірник. Кн. II. 1919.
 - 63. Валеріан Підмогильний. Твори. Т. I. 1920.
 - 64. Сизокрилий Орел. Народні байки. 1920.
 - 65. Горобець—добрий молодець. Народні байки. 19
 - 66. Сорока білобока. Народні байки. 1920.
 - 67. Дурна ворона. Народні байки. 1920.
 - 68. Журавель цибатий і Синиця-вдовиця.
Народні байки. 1920.

Журавель цибатий, бузько

— й —

ВЕРЕДЛИВА ЧАПЛЯ.

(НАРОДНІ БАЙКИ).

Упорядкував В. ЮНОША.

(Серія народніх байок і казок, ч 29).

I. Журавель цибатий, бузько й вередлива чапля.—
II. Бузько й яструб.—III. Журавель і лисиця.—IV. Як журавель вчив лисицю літати.—V. Провчений журавель.

№ 68.

Українське Видавництво в Січеславі.

1920 р.

Од упорядчика.

Надруковані в цьому збірничку байки записані з народніх уст на Курщині, окрім байки: „Бузько й яструб”, записаної в Галичині, та байки: „Як журавель вчив лисицю літати”, взятої з збірника І. Рудченка: *Народныя южнорусскія сказки*, т. I, і вперше світ побачили в т. т. XXXVII—XXXVIII „Етнографичного Збірника,” виданого р. 1916 під редакцією д. Володимира Гнатюка Львівським Науковим Товариством імені Шевченка.

Наше видання має літературне, а не наукове завдання, тому то текст байок ми подаємо місцями трохи виправлений відповідно до вимог сучасної нашої літературної мови й загальноприйнятого правопису, хоч скрізь і завжди ми пильнували, по змозі, додержати народнього і навіть місцевого колориту в вислові й конструкції речення.

B. Юноша.

I. Журавель цибатий, бузько й вередлива чапля.

На одному болоті жив самотний журавель. Його дружину вбили, коли вони летіли з ірію,

На те саме болото прилетіла чапля й теж була одна, як палець.

Сумно їм було жити в самотині.

От і надумав журавель оженитися з чаплею. Причешурився й пішов до неї аж на другий край болота.

Прийшов і каже:

— Чапле, чи не пішла бти за мене заміж, бо я хочу з тобою оженитися.

А чапля йому на це:

— Не піду я за тебе. За мене кращі посватаються. Такого невдалого, довгов'язого й цибатого жениха я й в Спасівку знайду. Краще я буду сама жити, як за тебе йти.

Соромно стало журавлеві, що чапля гарбуза йому дала; пішов він додому, похнюпивши голову.

Прийшов додому сердитий та й подумав собі:

— Ну, лиxo твоїй мамі, не хочеш за мене вийти й не треба, не буду я зовсім женитися. Тепер хоч сама в'язнути буде, так не схочу.

Чапля, зоставшись сама, стала дожидати кращих женихів.

Ішов якось тим болотом бузько. Чапля побачила його й спинила.

— Куди ти йдеш, хлопче-молодче?

— Та шукаю собі іжи.

— Скажи, будь-ласка, що ти—жонатий чи парубок?

— А що хіба?

— Та я так спитала.

— Та я парубок, коли тобі треба це знати.

— Знаєш що, хлопче-молодче, зоставайся зо мною жити. В мене теж пари нема, сама нудьгую. Ти мені сподобався, одружимося й будемо вкуші жити.

Бузько на це й одповідає:

— Не хочу я з тобою одружитися, бо я ще не здурів. У мене є кращі на приміті.

Чапля засоромилася та більше вже з ним і не розмовляла.

Опісля того вона ждала, ждала,—ніхто не йде свататися. Тоді вона одумалася:

— Дурна я, що за журавля не пішла. Хіба ж він не молодець? Все ж таки вдвох краще було б жити, як одній стак сумувати. Піду я до журавля та скажу йому, що згодна піти за його заміж. А то він як знайде собі дружину, то пізно буде.

Попленталась чапля через усе болото до журавля.

Прийшла й каже:

— Журавлику-голубчику, я передумала: тепер я згодна піти за тебе заміж, візьми мене.

Журавель і одказує:

— Ні, сестро, було б тоді згожуватися, як я до тебе приходив, а тепер я роздумав женитися. Краще я сам буду віку доживати, як таку паскуду брать. Ти всяку нечисть їси, гайдко й згадать про тебе, а ти мене ще й зганьбила. Іди геть од мене. Я птиця статечна, годуюсь картоплею та зерном, а ти тварь нікчемна, а ще вередуватъ задумала, женихами перебираеш.

Заплакала чапля, стидно й стало, що журавель й так збештив.

Пішла вона до свого гнізда, похнювши голову. І потім не раз жалкувалася, що не пішла за журавля.

— Ой, дурна ж я, дурна. Було б не вередуватъ та йти заміж за журавля. А тепер цілий вік доведеться дівувати, на самоті сумувати.

Так і не довелося й з журавлем одружитися.

ІІ. Бузько й яструб.

Бузько ходив по очереті й збирав, що йому траплялося. А надлітів яструб та й каже до бузька:

— Що ти там, небоже, збираєш?

А бузько й одповідає:

— Збираю, що є.

От яструб його й заохочує:

— Може б, ми вдвох стали собі товаришами?

Бузько не од цього.

— Як так, то й так,—згожується він.

Ходять вони вже вдвох по очереті, ловлять жаб, мишей та й ніч голодні. От яструб якось і каже до бузька:

— Ти собі, небоже, добренько живеш. Ти їси м'яса, скільки хочеш.

А бузько йому на це:

— То хіба я з голоду маю в'януть, коли є що їсти?

Тоді яструб і каже йому:

— Ти будь тутки, а я зараз вернуся.

Яструб полетів на село, а бузько застався в очереті.

Сів яструб в селі на гиляці й роздивляється, де кури ходять.

Кури повиходили на город та й зачали порпатися. Яструб злетів з дерева, вхопив курку за шию, перекинув її на себе й полетів до бузька в очерет.

Прилетів він, сів собі на очереті та й каже до бузька:

— А йди лишень, вже маємо, що їсти.

Бузько й питає:

— Щось вже приніс з села?

— Ти, — одказує яструб, — не питай, а йди сюди, то й будеш бачити, що я приніс.

Бузько надійшов до нього та й каже:

— Де ти такого м'яса розжився?

А яструб йому на це:

— Хіба в селі курей нема? В селі таких курей, як гною — тільки їсти та їсти.

А бузько тоді й просить:

— Може б, ми вдвох полетіли? Я трохи більший, як ти, то візьму дві, а ти менчий, то одну.

Летять вони вдвох на село.

Прилетіли на обійстя до одного хазяїна, дивляться, а в садку порпаються кури.

Яструб злетів на дерево, а кури й зачали кричати. Хазяїн побачив, що то яструб прилетів та й хоче курей його хапати, пішов до хати, взяв рушницю в руки, націлився на яструба, то він на землю тільки грим..

Бузько побачив, що яструб вже не живий, знявся та й полетів знов на ті свої болота.

Та так вони ото й розійшлися.

III. Журавель і лисиця.

На болоті в очереті, на купині жив журавель. Там же трохи одалі жила лисиця. Вони щодня зустрічалися, йм не раз доводилося розмовляти між собою про своє життя. Разів зо два ходили вони й в куми до дрохви.

Одного разу лисиця попрохала журавля до себе в гости:

— Приходь, куме, до мене в гості, а то ми з тобою давно вже одно одного знаємо, а ще й досі одно в другого не були.

— Добре, кумасю, сьогодня зайду.

Лисиця побігла додому, наварила молошної каші з манною крупою, розмазала її по тарілці й дожидала гостя.

Прийшов журавель, лисиця заходилась його привітати:

— Іж, іж, куме, не соромся, будь, як свій.

Журавель нахилив голову до тарілки, довбав, довбав носом по гарілці, нічого не зачепив, й одної крихотки в рот йому не попало.

А лисиця часу не гіла, швиденько язиком лизь-лизь і живо спорожнила тарілку. А далі й каже журавлеві:

— Не прогнівайся, куме, більше привітати нічим: чим багата, тим і рада...

Журавель дуже розгнівався на лисицю за її безсовісну хитрощ, та нічого не сказав, а тільки подумав:

— Пожди, я тебе прийму ще не так, будеш довго згадувати кума!

Та й ідучи од лисиці, журавель в свою чергу попрохав її до себе на обід:

— Приходь же й ти, кумасю, до мене завтра, я приготую смашний обід.

— Добре, добре, прийду...

Журавель добув вузеньку банку та широкого глечика. В банку наклав рисової каши з маслом, а в глечик вкинув мишу й став гостей дожидати. Коли дивиться,—біжить лисиця. Він низько вклонився й каже:

— Милости просю, кумасю, сідай обідати. В мене на обід дві потрави.

Почали вони обідати.

Журавель раз-по-раз встремляв голову в банку й на ввесь рот ковтав кашу.

А лисиця крутилася біля банки, хвостом мотиляла та тільки облизувалася, а каши достать не могла. То понюхає, то лизне край горлянки в банки, то пильно подивиться в середину, а голови ніяк не можна було просунути.

Лисиця бачить, що журавель уже доїдає кашу, одійшла од банки й приступила до глечика.

Побачивши в глечику мишу, лисиця й сказала:

— Ти, куме, доїдай кашу, а я возьмусь до другої потрави, аби швидче.

Лисиця метнулась до глечика й на силу всунула в нього голову, саме в горлянці дуже тісно було.

Просунувши в глечик голову, лисиця почала кламцати зубами, ловила мишу. Крутила головою, поки миша не опинилася в неї в роті. Вона скрупала мишу й почала пригадувати, як би їй голову свою визволити.

А журавель доїв кашу та й каже:

— Не прогнівайся, кумасю, приймати більше нічим. Чим багатий, тим і радий...

Лисиці соромно стало, що вона через свою ненажерливість влізла в глечик з головою й ніяк не може її визволити звідти, так і попленталася од журавля вкупі з глечиком.

Збилася лисиця з дороги й пішла навманя.

Надібала вона на пастухів. Пастухи похватали кийки, оточили лисицю й почали її кийками бити. Вона куди не поткнеться, все на кийка наткнеться.

Пастухи добре таки її ребра напарили, хотіли на смерть забити, та один

хлопець ненароком вдарив кийком по
глечикові й розбив його.

Лисиці тоді видно стало, куди вті-
кати, дременула од пастухів і побігла, що
є духу, аж курява встала.

З того часу приязнь між журавлем
і лисицею на нівець пішла.

Лисиця втікла в ліс і вже більше
з журавлем не зустрічалась.

IV. Як журавель вчив лисицю літати.

Зустрілися журавель з лисичкою в лісі. Журавель і каже:

— Прийми мене, лисичко, на зимілю, то я тебе научу літати.

— Добре, — каже лисичка.

Прийняла його лисичка. От і живуть вони у лисичій норі.

Аж дознались стрільці, що в норі живуть журавель з лисичкою, стали вони розкопувати ту нору. Лисичка й питає журавля:

— Скільки в тебе думок?

— Десять, — журавель каже. — А у тебе скільки?

— Ідна.

— Скільки в тебе думок?

— Дев'ять. А у тебе скільки?

— Ідна.

Після знов лисичка питає:

— Скільки у тебе думок?

— Вісім. А у тебе скільки.

— Ідна.

Та так усе лисичка питає журавля, а той усе по одній зменшує. А далі лисичка й каже, коли вже стрільці біжче почали копати:

— Скільки, — каже, — у тебе думок?

— Ідна,— одказав журавель.— А в тебе?

— Ідна!.. Яка ж у тебе думка?

А журавель каже так:

— Я ляжу попереду в норі й признаюсь, буду наче беживий. Вони мене й візьмуть у руки, почнуть роздивлятися, то ти й утікай. Вони кинуться до тебе— тоді й я полетю.

Докопалися стрільці до журавля, взяли його в руки та й кажуть:

— От тебі й на! Лисиця задушила журавля. Киньмо його, то вже наш. Докопаймося ще до лисиці.

Тільки вони це кажуть, а лисиця з нори— фіть! — і пішла у ліс... А журавель— пррх! — полетів.

Ото й почала вони скликатися до купи, журавель з лисичкою. Лисиця й каже:

— Куме!

А журавель:

— Кумо!

Лисиця знов:

— Куме!

А журавель й собі:

— Кумо!

Лисиця гукає:

— Гов!

Зійшлись вони до купи, лисичка й каже:

— Научи ж мене літати за те, що я тебе перезимувала, як у нас по умові.

— Добре, — каже журавель. — Сідай на мене.

Лисичка сіла на журавля. Журавель знявся в гору так з хату завишки,пустив лисичку на землю та й питає:

— А що, добре літати?

— Добре!

Журавель спустився до неї та й каже:

— Сідай на мене знов.

Вилетів журавель повище хати,пустив й й питаеться:

— А добре літати?

— Добре.

— Сідай ще на мене.

Лисичка сіла, а журавель піднявся з нею високо, — високо так, що й оком не бачити, — знов пустив лисичку та й питаеться:

— А що, добре літати?

Коли дивиться, — аж тільки кісточки лисиччині лежать.

Тоді журавель покинув лисицю та й полетів собі.

V. Провчений журавель.

Голодний вовк на болоті спіймав гуску й почав її трощити просто з піррям і кістками. Одну кістку не перетер на зубах, вона й застряла й стояла поперек горлянки.

Вовк крутився, крутився, нічого не міг поробити. Він вже й проковтнути надувався, й вихаркнути силкувався, а кістка не подавалась ні назад, ні вперед.

Побачив вовк журавля, побіг до його й почав прохати.

— Будь ласка, рятуй мене, а то я загину ці за повюх табаки.

— А що тобі, вовче, треба?

— Витягни мені з горлянки кістку, я тобі чимсь одячу.

Вовк rozявив свою пельку. Журавель підійшов, застромив свою голову в рот вовкові, намацав дзюбом кістку й витяг її звідтіль. А далі журавель і каже:

— Ну, давай же мені, вовче, що не будь за роботу.

— Що ти, довгов'язий, очманів, чи що? Ти моли Бога, що твоя голова зосталась ціла.

— Так ти ж сам обіцявся подякувати за роботу: я ж тебе од смерти вирятував.

— Отсе тобі, журавлику, й дяка, що пускаю живим, а будеш домагатися, так буде й тобі те, що гусакові.

Журавель хутчій навтьоки од вовка і з того часу вже боїться до його й наблизитися.

Через тиждень, а може, й через два, дикий кабан натрапив на здохлого зайця й почав його глитати. Кабан дуже голодний був, гаразд не пережовував, ковтав цілком. Одна дебела кістка з заячого плічка, не перетерта зубами, вскочила в горлянку й стала поперек. Кабан прибіг до журавля й каже:

— Будь-ласка, рятуй мене, а то я вдавився й ніяк не позбавлюсь кістки.

А журавель і каже:

— Ні, брате, я за це діло не берусь, я вам не лікарь. Я одному поміг і на вік закаявся.

— Ради Бога обрятуй мене, я тобі оддячу.

— Знаю я вашу дяку, один вже навчив, тепер годі.

— Та що ти, Бог з тобою, я ж тобі ніякого зла не чинив. Порятуй мене од смерти, вік буду за тебе Бога молити.

— Ні, боюся. Може, ти й статечна звірина, тільки тепер я через поганих і хороших нє вірю. Своя шкура дорожча мені од твоєї.

Журавель знявся й полетів геть од кабана.

А кабан так і загинув од кістки.

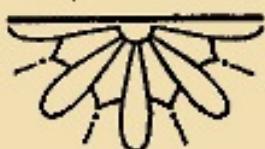
СИНИЦЯ-ВДОВИЦЯ.

(НАРОДНІ БАЙКИ).

Упорядкував В. ЮНОША.

(Серія народінх байок і казок, ч 30).

I. Синиця-вдовиця.—II. Як синиця гладкою хотіла бути.—III. Синиця й горобці.—IV. Вдячна синиця.

Од упорядчика.

Надруковані в цьому збірничку байки записані з народніх уст в Галичині, окрім байки: „Як синиця гладкою хотіла бути,” і вперше світ побачили в т. т. XXXVII – XXXVIII „Етнографичного Збірника,” виданого р. 1916 під редакцією д. Володимира Гнашюка Львівським Науковим Товариством імені Шевченка.

Наше видання має літературне, а не наукове завдання, тому то текст байок ми подаємо місцями трохи виправлений (напр., байка: „Синиця її горобці” тільки скорочення ширшої байки: „Невдячні горобці”, надрукованої цілком в збірничку: „Горобець – добрий молодець”) відповідно до вимог сучасної нашої літературного мови й загальноприйнятого правопису, хоч скрізь і завжди ми пильнували, по змозі додержати народнього і навіть місцевого колориту в вислові й конструкції речення.

B. Юноша.

I. Синиця-вдовиця.

Горобець був вдівець, а синиця була вдовиця, й вони скликали своїх родичів та й побралися. Тоді й каже горобець до синиці:

— Ти, моя любко, гляди, щоб тебе хто не піддурив.

А вона й одповідає йому:

— Гляди, щоб і тебе хто не обдурив.

— Моя любко, мене мій батько на-
вчив, як обходиться. Як чоловік насипле
біля сільця пшениці, то я хоч би й три
дні не їв, то не поліз би в нього. Я й
так попоїм і без сільця. Я собі криль-
цем витрусю з колоса.

А синиця йому на це:

— А мене така аетерплячка бере,
як дивлюся на зерно.

— Гляди, любко, гляди, бо як впійма-
ешся, то буде тебе мучити або й задушить.

Так вони жили собі зо два роки, й
синиця все, було, слухала його. Він собі
то гробачків шукає, то зерняток, то й
вона з ним стрибає. Аж других завидки
брали, на них дивлючись, що вони так
гарно живуть собі.

— Ото ж,— кажуть,— горобець-уді-
вець і синиця-вдовиця як вони собі добре
хазяїнують.

Якось зімової пори горобець полетів далеко, а синиця сама вдома зосталася й дуже зголодніла. А як на те недалечко хлопчисько поставив сільце, насипав зерна й піддурив синицю вдовицю.

Горобець вертається, а вже немає його жінки.

Журиться бідний горобець, довгий час побивається за нею.

— То ж, — каже, — гадав я, що одверну її од ії натури, а її все кортіло. І не молода, бо вдовою ж пішла за мене, а далася піддурити. Я ж це вгадував і казав: „Не будь ласа до пшенички, ані до зерна, бо той хлопчисько таке собі на думці має: за пару зернят в сільце спіймає й задушить.“ — Та не послухала мене. Я тільки додому долітаю а ї — фата й зашморгнуло. Я забігаю й з цього боку, й з другого: вирятував би, коли ж бо не сила моя. А на це вибіг з хати хлопчисько, взяв сільце під пахву та й знову до хати подався.

ІІ. Як синиця гладкою хотіла бути.

Синицю завидки взяли, що інші птиці далеко більші од неї та й гладші. Схотілось і їй погладшати, зробитися огриданою. От і почала вона літати по дворах і вкупі з курми пастись. Підбирала пшено, просо й всяке зерно. А літом, як почали хліба поспівати, синиця полетіла в поле й там колоски теребила. Коли настали жнива, так вона весь день по кочах стрибала — то на пшениці, то по ячменю довбалася. А як тільки поспіло просо, вона перелетіла на просяні копи й з ранку до вечера в просяних снопах нишпорила.

Здалося синиці, що вона дужою стала й далеко більшою, як раніше була.

Побачила вона якось перепела й питаеться:

— Скажи, будь-ласка, що я, дуже побільшала?

Перепел подивився на неї та й каже:

— Ніякої поправки я по тобі не бачу. Ти яка першою була, така й тепер. Тебе хоч за вітром пусти, так полетиш як пір'яна.

— Ні, братіку, ти дуриць мене, я тобі не вірю. Я все літо іла безугаву, ніби на сало сама себе вигодовувала.

— Дарма ти, сестро, зерно исувала.
Не дурно ж кажутъ, що синицю хоч посади
в пшеницю, так вона однакова буде.

— А чого ж це так? Хіба я у Бога
теля ззіла чи що? Чого ж це ви, перепели,
од зерна робитесь гладкими, а нам
хіба того й не можна?

— Так то ти, а то я. У тебе й живіт
не такий, як слід.

Синиця розгнівалася на перепела,
подумала, що він з неї глузує. Й ніяк
не вірилося, що вона однакова, така, як
і раніше була.

Полетіла синиця в лози, сіла на
гилячку й думає:

— Що б же його зробити, щоб по-
жирнішати?

Сіла на той самий кущ друга сини-
ця. А перша, побачивши її, й спитала:

— Ану, подивись, сестро, на мене,
чи я дуже більша од тебе?

— Однаковісінька ти, як і перше
була: така ж сама, як і я.

— Та ні, таки ти пильніше поди-
вись. Я чую, що я стала огрудніша й
далеко більша од тебе.

— Чого ж ти будеш більша од ме-
не? Хіба ми не одної з тобою породи?
Та ми ж з тобою однолітки, в один час
вилупились.

Синиця задумалась:

— Що б воно це було? Чого я не можу пожирнішати? Чей же правда, що перепел казав!

Потім полетіла синиця на село.

Залетіла на одно подвір'я й побачила там індика. Ходив він по подвіррі, настобурчиваючи пірря, обдувсь, як гора, й громів крилами. Синиця й подумала:

— Що за диво? Од чого він так дуже роздувся? Таких гладких птиць я ще з роду не бачила. Треба придивитися, що він єсть, од чого він жирнішає?

Почала синиця зорити, що індик буде їсти.

Після обіду наймичка винесла повну миску недоїдків. Там були шматочки гавядини, вишкварки з свинячого сала й всякі недогризки.

Індик поперед всіх кинувся на цю страву й почав ковтати шматочки сала.

Синиця побачила це й подумала собі:

— Он од чого можна погладчати, а я, бач, хотіла од зерна поправитися. Тепер же й я буду знати, чим себе одгодувати!

З того часу синиці почали никати по подвіррях і нишпорити по всіх закутках, чи не знайдеться де шматочек сальця. Через це, шукаючи сала, синиці не раз ловилися в сільця, а все ж таки не каються, й досі на сало ласі, мусять бо таки гладкими бути.

III. Синиця й горобці.

Був табунець горобців. Примостилися вони під стріхою одної клуні, що повна була збіжжя.

Горобцям там дуже добре було, бо не треба було літати по поживу. Вони вдома все мали і тому то що далі ставало їх все більше.

Натрапив на цей табунець кіт, угадився він до тих горобців і разів зо два, або й зо три на день приходив брати їхніх дітей.

А ж вже горобці не могли витримати такого ворога та й стали радитися, що б такого зробити, аби він вже до них не приходив.

На цю нараду надлетіла синиця та й сіла на вербі й слухає, про що вони радяться. А далі й каже:

— Не журіться, я вам поможу в біді, та тільки дурно не хочу. Тепер тепло, то я ще й сама поживи собі знайду, а прийде зіма, то маєте мені пособляти гробачків з дерева добувати.

Приходить на другий день кіт до горобців, а один горобець, скоро тільки побачив його, зараз же й полетів по синицю.

Прилетіла синиця, а кіт вже до четвертого гнізда навідався й позабирає скрізь горобенят. А як синичка з роду цікава, то все літає біля кота й приглядається до його, як він грабує гнізда горобців. А далі насмілилась, тихенько підлетіла та й вкусила його.

Кіт з страху занявчав, упав на землю, та саме на борону, й дуже забився. Минуло кілька годин, аж поки кіт ледве встав та й пішов додому без нічого, ще й покалічений.

Як його жінка побачила, що він такий побитий, та й каже:

— Ох, ой-ой-ой, а з тобою що було?

А він їй і розповів, що впав і забився дуже.

Похорував він та й за кілька день і здох, а кицька пішла далі в світ з своїми дітьми.

Тепер горобці вже мають спокій і дуже роскошують собі в збіжжі.

Прийшла зіма. Горобці сидять собі під стріхою в клуні, зерна у них багато, а бідна синичка літає по деревах, щебече та гробачків видовбує. Не ведеться їй, бідолашній. От, нарешті, прилітає вона до горобців та й каже:

— Ходіть, помогете мені гробачків видовбувати.

А горобці навіть й головою їй не кивнули. А синиця тоді знов до них каже:

— Ов, то я й не знала, що ви так умієте дурити.

А вони зачали сміятися з синиці та й кажуть:

— Ми маємо кращий розум, бо ми собі в соломі сидимо, а ти, дурна, плигай по дереві.

Од тоді синичка видовбуvalа гробачків з дерева та все нарікала на горобців, що вони лихі та не вдячні.

IV. Вдячна синиця.

Одної літньої пори хлопець одчинив вікно і щось там собі робив. Тато й мама його пішли в поле на жнива.

Пташки щебетали в садочку коло хати. Коли це десь уявся яструб, і пташки порозліталися, а синиця з страху до хати пурхнула.

Хлопець зачинив двері й вікно, спіймав синичку та й радіє, що має гарну птичку.

А синичка й проситься:

— Пусти мене:

А хлопець каже:

— А нашо ж би я тебе пустив, як ти така гарна пташка? Зроблю клітку, замкну тебе й буду вчити співати.

А синичка йому на це:

— О, гіркий мій світ буде, як ти мене вчитимеш співати. Я співати не годна.

— То я тобі зітну голову.

А вона й каже:

— Пусти мене, а я тобі так зроблю, що матимеш що неделі м'ясо.

Хлопець одчинив вікно, вона й полетіла.

Цолетіла синиця, зустріла голуба та й каже:

— Як ся маеш, брате?

А він і каже:

— Лихо, сестро, голодний я, мов пес.

— Отодурень.—каже синиця.—Отам
є шпихлір, повний збіжжя, наїсішся,
як схочеш.

Він і послухав її.

Летить вона попереду, а він за нею.
Прилітають до вікна. Синиця розлетіла-
ся з усієї сили й враз завернула назад,
а голуб за нею та й вскочив в хату.

Хлопець вікно зачинив, сиймав го-
луба й радів, що матиме м'яса на неділю.

Другої суботи журилася синиця, що
б його заманити тому хлопцеві на неді-
лю. Полетіла в збіжжя на поле, зустріла
перепелицю й каже:

— Що ти тут, дурна, все п'ятьпі-
літкуеш? Лети-но хутчій до тої хати,
там буде наша нарада. А ти все так
сидиш собі тут, аж згорбатіла.

Перепелиця летить та й каже:

— Дякую тобі, що мені сказала,
може, й я щось послухаю.

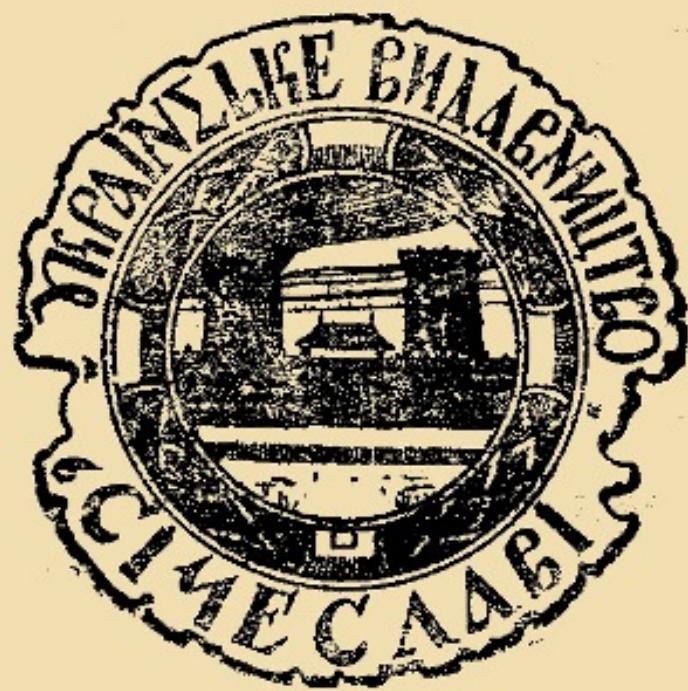
І знов летять обидві.

Синиця залетіла до хати, а далі
хутчій назад з хати, а перепелиця зоста-
лася там.

Хлопець зачинив вікно, скрутів їй
голову й знов мав в неділю що їсти.

Так синиця ціле літо йому птахів заманювала.

Прийшла зіма, й сама синичка не має вже що їсти. Прилетіла вона до хлопчика, він пустив її до хати та й годував аж до весни.

КАТЕРИНОСЛАВ.

Друк. І. Б. Вісмана, Проспект 86, тел. 4-63.
1920 р.